

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

### Előfizetési díj:

|                      |               |
|----------------------|---------------|
| Egész évre . . . . . | 10 frt. o. 6. |
| Félévre . . . . .    | 5 " 50 kr.    |
| Évnyegyre . . . . .  | 3 " " "       |
| Egy hóra . . . . .   | 1 " " "       |

### Szerkesztői szállás:

belső szénutca 131. szám.

### Kiadó hivatal:

középutca Stein J. könyvkereskedése.

# KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:  
3t hasábsz garmond sorért 1-ször 7 kr.  
2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

### Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22.)  
Haasensteint és Voglernt (Neuer Markt 11 szám.)  
Pesten: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)

### Nyitlteri cikkek

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez címzendők.  
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

## Előfizetési felhívás

a

## „K. KÖZLÖNY” 1870-ki XV-dik évfolyamára.

A hírlapbéllyeg eltörlése folytán lapunk árát leszállítottuk, mindamellett legébrebb figyelmet fordítunk szellemi beltartalmának gyarapítására.

### ELŐFIZETÉSI DÍJ:

|                      |                 |
|----------------------|-----------------|
| Egész évre . . . . . | 10 frt. o. ért. |
| Félévre . . . . .    | 5 " 50 kr.      |
| Évnyegyre . . . . .  | 3 " " "         |
| Egy hóra . . . . .   | 1 " " "         |

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutcai könyvkereskedésébe) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Az előfizetési pénzek beküldésénél postautalványt kérünk használni, mely jutányosabb a levélben való pénzbeutkúldésnél.

Pest, február 8. 1870.

(B.) Ma befejezte a ház az államszámvetőszék feletti tárgyalást, s rögtön átment a belügyminiszteri költségvetés tárgyalására.

Ezen költségvetés elleni támadást a baloldal részéről Várad Gábor intézte. Az ellenzék bevett szokása szerint beszélt sok mindenről, keveset a napirenden levő budgétről is, míg végre egy oly indítványt állított elő, mely nem egyéb, mint azon óhaját kifejezése, hogy a ház a törvényhatóságok és községek szervezését sürögőnek tartja. Az adott példát követve, Joneska beszélt a nemzetiségi törvényről, s ha így folytatják az ellenzéki szónokok, a végén végtelen ideig tarthat a belügyminiszteri költségvetés feletti általános vita; mert hiszen, ha a belügy körüli teendőket mind elősorolják s megvitatják, sok hetek alatt is alig lesz vége a tárgyalásnak. A lelépett miniszter nevére ugyan nem említette, mert szerette a tárgyalatosságot affectálni; azonban, a midőn kegyeskedett a jelenlegi minisztert jó tanácsaival életetni, a belügyminiszter politikájára célozva, oly kifejezéseket használt, melyek akkor sem lettek volna helyesek, ha a lelépett miniszter jelen lehetett volna; így pedig nagy mértékben visszataszítóknak tünnek fel mind azok előtt, kik szemben hibáztatnak, ha szükség, de hátmegett soha. Előhozta szót a királyi biztósok, a demócrata clubbók ügyeit, mind e tárgyak hosszasan voltak megvitatva az irántok tett interpellációk következtében, s azokban az országgyűlésen mindannyiszor igazat adott a visszalépett belügyérnek. Felhozta az egyesülési törvényjavaslatot, mely még nem is létezik. Intette a belügyminisztert szabadelvű törvények előterjesztésére, s ez esetben igérté pártolását.

En nem hiszem, hogy a belügyérnek szüksege volna ily unszólásra, de azt gyanitom, miszerint a törvényhatóságok szervezése alkalmával sokkal közelebb fog állani az ellenzék a táblabíró politikához, s kevésbé fog felemelkedni a felelős parlamentarista kormányforma nívaujára, mint a belügyér.

Szólt még a miniszter határozottan s teljes leg szabadelvű irányban; ismertette politikáját, bár a mint maga is mondá, ez nem tartozik a napirendhez, de Várad által volt felhíva.

E szerint egy névzerinti szavazással s az általános vitával ma is eltelt a drága idő, a nélkül, hogy kellően lehetett volna baladni.

## A pesti betűszedők strikje.

I.

Pest, febr. 6. 1870.

(Y. n.) Most még a budget is és minden más csak másodrendű kérdés, mert előtérben csupán a betűszedők strikje — nevére nevezve a gyermeket — lázadása van.

Ezek a jó urak ugyanis, kiknek munkabére — tekintetbe véve a pesti élet napokénti drágulását — már tavaly fölemeltetett, ha jól tudom, mintegy 20 %-al, az idén ugyanannyi áremelésre sürgették, sőt követeltek, ezenfölül pedig még 9 órai munkaidőt, a mostani 10 óra helyett.

Ez — hogy erősebb kifejezést ne használjak — oly tulcsigázott követelés, melyet a nyomdatulajdonosok teljesíteni nem képesek, mert azt a magyar összes irodalom nem bírja meg.

Erről annak rendje szerint értesítették az elég ületlen szedők, minek folytán két hét előtt szabályszerűleg felmondtak, és tegnap megszűntek dolgozni, kiléptek a munkából.

A Budapesten jelenleg alkalmazott — körülbelül — 600 szedő közül csak 40—50 maradt meg az illető nyomdáknak, a többi ma már munkátlanul hever, akarám mondani sétál.

Ez természetesen pressio akar lenni a nyomdatulajdonosokra s az irodalmi vállalkozókra, kikről ez által igyekeznek kicsikarni a fizetés fölemelést.

Miután méltánytalan követeléseiket — miként főlebb említém — mind a lapelőfizetések, mind a jelenleg sajtó alatt levő munkák árak tetemes fölemelése, tehát a közönség terhelése nélkül teljesíteni lehetetlen, igen természetes dolog, mikép expediensről kellett gondoskodni, és ezen expediens abban találtatott fel, hogy míg az itteni nyomdászok, az önálló munkákat Bécsben s a vidéken, mint Vácson, Pozsonyban, Nyitrán, Győrött stb. nyomatják, addig a lap-szerkesztők és kiadók — az olvasó közönség elnézésének biztos reményében — ideiglenesen leszállították lapjaik terjedelmét, s csak oly lapot adnak, a minőt a nyomdáknak megmaradt néhány félre nem vezetett szedőkkel és az ügyesebb nyomdász-tanoncokkal kiállítani képesek, mely reductio mindaddig fog tartani, míg az illetők eszközök ternek, és ismét odaállnak szedőszekrényekhez, minek mielőbbi bekövetkezésére biztos kilátásunk lehet.

Az ember azt hihetné, miszerint a fellázadt betűszedők urak vagyonosak, és mindegy rájuk nézve, akár van néhány hétig keresetük, akár nincs; azonban másként áll a dolog; mert épen azok, a kik fellázadtak, közülök többnyire oly zilált pénzbagyban szenvednek, hogy nagyrészt — előlegezve levén gazdáiknál — tegnap utolsó hetibérükből is alig kaptak valamicskét, tehát csakhamar át fogják látni, mikép sokkal célszerűbb lesz méltányos díj mellett tovább dolgozni, mint nevéstesen magas és meg nem adható díjt követelni, s e mellett koplalni.

Ez a tényálladék, a mely valóban nagyon sötét, szomorú színben tünteti fel socialis viszonyainkat, különösen pedig a munkásosztály műveltségi fokozatát és általában a munkás kérdést.

Néhány házastárs fráter — másként nem nevezhetem őket — forradalmat csinál s társaikat félrevezetik, elcsábítják, és ezek engedve a szép szónak, és nélkül követik a rajongókat, nem látván át, miszerint általuk oly örvénybe vezetettnek, helyesebben ragadtatnak, melyben előbb-utóbb összecsapnak fejeik fölött a hullámok.

Ez szomorúan jellemzi a munkás osztály rövidlátását, a munkás viszonyok nem ismerését, melyeknek épen előtők kellene nyíltan feltárva lenniök, tehát a közművelődés alacsony fokát.

Minden — nemzetgazdasátfilag rendezett — államban, tagadhatlanul, arányban kell állnia a munkabérnek az élelmiszerek drágaságával. De konstátáltatott-e ez alkalommal e drágaság, és főleg az aránytalanság? Előálltak-e az illetők indokolt óhajataikkal? Nem! Mindjárt ajtóstól rohan tak be, ez által mintegy utját is elvágván annak, hogy a munkaadók, netalán méltányos kivánásait teljesíthessék, a mi a munkások és munkaadók közötti viszony, s a körülmények nem ismerését, a közművelődés hiányát bizonyítja.

És valjon csak a néhány elégületlen kolompis igazgatásainak tulajdonítható-e ezen kis lázadás.

Nem kizárólag, mert kétségtelenül nagy befolyással voltak előidézésére és táplálására azon agitatók, melyek a munkás-ügyben az ellenzékől eredtek, és épen azért vezetnek félre sok esetben a munkás tömeget, mert az még nincs annyira kvalifikálva, hogy megítélhő tudná, hol van e kényes természetű kérdésben a határpont, melyen túllépni a közrend s csend megzavarásának büne nélkül nem lehet.

Igazán sajtáságos, és van valami nemesis-szerű a dologban, miszerint épen azon férfiak, a kik a munkás osztályt védőszárnyak alá vevén, annak a sors-javítását, mint a kor-

követelményét sürgették és sürgetik, t. i. Jókai s kebelbarátja Horn, miután szavaik, tanaik bizonyára félremagyaráztattak, most a betűszedők conspiratioja alkalmából magok szólnak fel lapjaikban hasonló föllépés ellen, melyet provokálni alig akartak, de mégis nagyrésztben provokáltak.

Ime a hön pártfogolt munkás osztály azoktól tagadja meg a munkát, a kik leginkább léptek fel érdekei mellett.

Vigyázzunk uraim! Vegyük előbb komoly tekintetbe mit képesek megérteni, fel fogni azok, kikhez szólnak s csak annyit mondjunk nekik, világosan, érthetőleg, különben félremagyaráznak, és a helyett, hogy jót tettünk volna velök, a jégre vezetjük őket.

Hagyjuk a folyót medrében, s csak óvatosan szabályozzuk ezt, különben tulsap partján az ár, és mindent elborít.

Önöknel a Királyhágón túl, e par excellence földmivelő országban is — melyben, fájdalom, még annyi ipar sincs mint nálunk, szintén pengetni kezdtek a munkás kérdést. Hogy tulajdonképen mi célból? Azt magok az illetők is alig fogják tudni.

Van-e önöknel munkás, a ki ha dolgozni akar, ne bírja megkeresni mindennapi kenyérét? Vannak-e hatalmas gyárosok, a kik zsarnokoskodnak, és ingyen vagy tulságosan olcsó munkát követelnek?

Nincsenek!

Erdélyben a szó szoros értelmében vett munkás osztály nem is létezik, mit akarnak tehát az illetők rendezni?

Ma már itt nálunk is két-élű fegyver e kérdés, bizonyára kétszeresen azzá lehet önöknel, a hol a nemzetiségi ügyet is involválja, s a helyett, hogy alkotna, könnyen rombolhat.

Legyenek önök azon, hogy munkásaik jól miveljék földjeiket, melyek termékei számára a majdan megnyíló vasúttal által világpiacot fognak nyerni, s hagyják a munkás-kérdés fejtegetését azon időre, a midőn majd Erdélynek is lesz gyáripára, munkás osztálya, s akkor is csak úgy szóljanak ehhez, hogy meg-, de félre ne értse önök.

## Belügy.

Miniszterváltozást helyez kilátásba az „Ung. Lloyd”, mint bizonyos irván, hogy Lónyay a közös miniszteriumba lép. Tudni akarja e lap azt is, hogy Kerkápolyi nem volna hajlandó átvenni a pénzügyi tárcát, s így a magyar kormány kebeléből kilépő miniszter utódánl Érkövit emlegetik.

A municipalis kérdés mind inkább előtérbe nyomul, s különösen a szélsőbal clubba az, mely egy idő óta erősen foglalkozik vele; ki is küldött már egy háromtagu bizottságot, hogy ez ügyben törvényjavaslatot szerkezzzen, melyet a kormány javaslatának előterjesztése után fognak a házban benyújtani. E bizottság tagjai Schwarz Gyula, Hensselmann és Máriássy. A bizottság, mint mondják, a suffrage universell elvére alapította elaboratúráját.

A honvédelmi miniszteriumnak egy közelebbi körrendelete szerint a honvédség elhelyezése végett átengedett helyiségek iránt köölt egyezségek és szerződések oly esetekben bélyegmentesen állíthatnak ki, midőn a kérdéses helyiségek a honvédség részére házbér nélkül, csak az azokban elhelyezett legénység után fizetendő hálópénz mellett engedtetnek át.

Az orsz. m. iparegyesület mezőgazdasági szakosztálya febr. 8-án tartott ülésében az első magy. mezőgazdasági congressus megalakítására kebléből 7 tagot választott, azon megbízással, hogy az orsz. magy. gazdasági-egyesület által kiküldött 14 tagu és az orsz. iparegyesület nemzetgazdasági szakosztálya által kiküldött bizottsággal egyesülve, magokat congressus alakító orsz. bizottsággá constituálják és a mezőgazdasági congressus egybehívására a szükséges előmunkálatokat megtegyék. A mezőgazdasági szakosztály által az orsz. congressusi bizottságba megválasztottak: Ghyczy K., gr. Hadik I., Klapka Gy., Márai I., Németh A., Prick J. és Serényi gr.

A tisztviselők restauratioját, úgy látszik, Pozsony városa kezdi meg. Elhatározta ugyanis, hogy májusban, midőn hivatalnokainak 3 éves mandátuma lejár, okvetlenül megtartja a

tisztújítást. Pesten is ugy gondolkoznak, mint Pozsonyban, s az ottani politikai körök elhatározták, hogy a választások sürgetése körül egységes eljárást követnek. Megegyezés jött létre aszírnt, hogy a belügyminiszterhez folyamodás intézetessék a városi választások elrendelése végett. A pozsonyiak abban is megállapodtak, hogy a vál. szabályok azon pontjánál, hol a segédekről van szó, nő is értendő.

## Honvédelügy.

A honvédelmi miniszterium e napokban tett kérdést az illető helyeken a honvédlaktanyák állapota iránt. Hogyan állanak ezek országsszerte, azt én nem tudhatom; hanem a minap a Szamos-csatorna kiütését megsemmisítve, véletlenül alkalmam volt az Eperjesi-féle telken levő honvédlaktanyát láthatni. Már ezelőtt láttam a muzeum-utcai honv. kaszármat s ezzel bizony bárki is megelégedhetik. De mennyire megütöztet, midőn az Eperjesi kert épületében benyitottam ama két szobába, hol mintegy 30—40 honvéd lehet elhelyezve, alig akartam elhinni, hogy ebben valaki telelhesen. Ide hol a nap, hol a hold és csillagok kandeláknak be s elválhatlan kíséruk a 20—25° h. finom, de ez idő szerint senki egészségére nem való levegő. Jól tudom, hogy a katonát edzeni kell, az idő viszontagságainak elviselhetésére; hanem ez a szelős állapot absolute heroicus, prismetzi, s oly távol áll az elkenyezetéstől, mint a nap a földtől; ezt a télen nyáron 8—10° hideg vízben fürdözök is alig állhatnak ki, a közönséges testalkatú embereket pedig bénákká teszi. Az említett laktanya al-tiztei s legénységétől hallám, hogy 4—5 nap alatt 14 honvédet vittek a kórházba. Elhiszem. Midőn e laktanyát berendezték, nem volt még nyakunkon a páratlanul szigorú tél; hanem azóta, a commissionalis szemle alkalmával meglehetősen mutatkozott padlás nyers deszkák elváltak egymástól, s a hüvelyknyi hézagokon át betolakodik az a kíméletet nem ismerő szibériai vendég. E bajon most toldoztatás, befűtés által alig se-gíthetni. Nem marad egyéb hátra, mint Kolozsvár város hatóságát, mely már annyit tett a honvédekért, felkérni, segítsen gyorsan ez elviselhetlen állapotot, különben 8—10 nap alatt a legénység nagy többsége megbetegszik.

Az Eperjesi-féle épületekhez vezető utcát most vastag jégkéreg borítja a kiütés következtében, s ha olvadás áll be, térdig erő vízben-sárban kellend a honvédeknek ott talpálni, mi egészségi állapotukra ismét nem leend hasznos. A laktanya távolágának megvan az a hátránya is, hogy a belmagyar kapunál álló honvédek az előszobát ört-állási idő kétszeresét kell hogy e szibériai legénben töltse; mert az oda- és visszamenetel beletelik jó 1½ fertály órába s a szegény örvetzőknek ez útát éjente 8—10-er kell megtenniök. E felett a póczegerek attaquirozása ellen alig lehet a ruházati és felszerelési kellékeket oltalmazni; a rakár-szinbe pedig a víz is befakadt. Ez állapotot segíteni, és pedig azonnal égető szüksege; a legénység nagy sanyaruságoknak van kitéve óránként; a honvéd kiképzés ügye is szenved, mert a betegek oktatás nélkül maradnak, s az elgyengültek nem győzik el a szolgálat terheit.

Ezért egész tisztelettel fordulok városunk erőlyes derék polgármesteréhez, kérvé őt, tegye meg a kellő intézkedéseket a végre, hogy honvéd polgártársaink súlyos állapotán mielőbb enyhítve, sőt segítve legyen; kutattasson és szereztesse számukra — legalább a szigorúbb téli időny lefolytáig — mindenáron alkalmas, ha csak tűrhető helyiséget is; a belmagyar kapunál örtállási óráig számára pedig vétesse fel valahol a közelben egy szobácskát, hol a megfagyás veszélyétől mentek legyenek; mert különben sok honvéd egészségével fizeti meg a várta-állás kötelmének teljesítését, pedig e fiuk mind hazánkfiai és sok közülök épen e város fia.

Kolozsvár már is sokat tett a honvédekért, ám segéljen most is ez elviselhetlen állapotot.

Kötelességet véltem teljesíteni akkor, midőn ez ügyet polgártársaim tudomására hoztam s derék polgármagynak figyelmét arra felhívni bátor valék. Meg vagyok győződve, hogy erőlyes hatóságunk bebizonyítja és példát ad arra, hogy: a hol a szüksege legnagyobb, a segély is közel van, s ez által nemcsak a honvédek, de e város összes népének háláját jobban is kiérdemli.

Még egyszer megjutim a mindnyájunk szívéből felhangzó kérést és figyelmeztetést; azt, hogyan lehet e halasztást nem tűrő bajon mielőbb és leghatályosabban segíteni, ezt a tapasztalt, bölcs városatyák jobban fogják tudni, mintsem azt csak meg is gondolhatná

a kiszolgált katona.



## Magyar országgyűlés.

### A képviselőház ülése febr. 3-án.

Elnök: Gajzágó Salamon, utóbb Somssich Pál.  
Jegyzők: Mihályi Péter, Széll Kálmán.

A kormány részéről jelen vannak: gr. Mikó Imre, b. Eötvös József, Gr. Andrássy Gyula, Gorove István, b. Bedekovich Kálmán, Horváth Boldizsár, miniszterek.

A múlt ülés jegyzőkönyve észrevétel nélkül hitelesítették. Több kérvény nyújtatván be.

A képviselőház napirendre tér.

Napirenden van legelőször a közlekedési minisztérium költségvetése feletti részletes vita.

A képviselőház minden vita nélkül elfogadja: a hatvan miskolci vasútvonal (16 1/2 mfd) és pedig a fővonalon 15, a gyöngyösi szárnyvonalon 1 1/2 mfd kiépítési és üzemeltetési, valamint a személyzeti és kezelési összes költségek fedezésére 1.542.900 forintot; továbbá

a zánkai-zágrábi vasútvonal kiépítési és üzemeltetési költségeinek fedezésére, ideértve a személyzeti és kezelési költségeket, 379.800 forintot; a magyar éjszakai vasút salgótarján-rutkai része (25 mfd) építési költségeinek fedezésére a kezelési költséggel együtt 7.800.000 forintot; továbbá

a gömöri vasutak építésére a megkívántatott kezelési költséggel együtt 3.000.000 forintot.

A hatvan-szolnoki vasútépítés pontja

Sipos Orbán módosítványa folytán hatvan-jászberény-szolnoki-ra változtatott, s megszavaztatott a hatvan-jászberény-szolnoki vasútépítésre, betudva a kezelési költségeket, 2.174.000 forintot.

Elfogadtattott ezután minden vita nélkül:

a nyíregyháza-ungvári vasútvonal építésére kezelési költséggel együtt 1.000.000 forintot.

A magyar éjszakai vasút pest-salgótarjáni részének helyreállítására 1.000.000 forintot.

A hatvani pályaudvar és az ugyanottani műhely és munkások lakásai építési költségeinek fedezésére, betudva a személyzeti és kezelési összes költségeket, 500.000 forintot.

A vasúti kezelési gyákokokra kívánt 15.000 forint, egy a hajózási téli iskolára 2000 forint, már egy előbbi tételnél szavaztatott meg, ugyanazért ez a vasúti építési tételnél kiürültetett; végül még megszavaztatott: Magyarország topographiai térképének leírására 14.000 forint; ezen utóbbi pontnál a közlekedési minisztérium költségvetése befejeztetett.

Mikó Imre gr. közlekedési miniszter: T. képviselőház! Figyelemmel hallgattam végig 3 napot az általános vita folyamán a közl. minisztérium s annak egyik tagja ellen intézett támadásokat.

Mint miniszternek kötelességem kinyilatkoztatni, hogy az ügyek vezetését illetőleg a felelősség csak engem terhel, s hogy azt elviselni nem csak tartozom, de egész készséggel fogom is.

A mennyiben pedig minisztériumom s annak egyes hivatalnokai ellen határozatlan ugyan, de gyanúsítás jellegű vádaskodások emeltettek, kötelességem az ügyet saját magam, mint az illető hivatalnokok érdekében tisztába hozni; (Helyeslés jöbbszörrel) a miért is kész vagyok fegyelmi vizsgálatot elrendelni. És ezt annyival inkább, mert Hollán Ernő államtitkár az ezt tölem határozottan kérte.

De miután vizsgálatot elrendelni s tartani teljesen lehetetlen, ha nincs határozott vádpont, mely annak alapul szolgáljon: felhívom azon képviselő urakat, kik ama határozatlan vádakat kifejezést adtak, kik illetőleg keringő híreket az országban utána mondva, azokat a törvényhozás színe elé hozták, formulázzák azokat határozottan és juttassák hozzám, s legyenek jelen a vizsgálaton, melyet azok alapján elrendelni fogok. (Élénk helyeslés jöbbszörrel) csak így tehetvén eleget Simonyi Ernő képviselő ur azon ohajtásának is, melyet január hó 25 én tartott beszéde végén a következő szavakban nyilvánított: „adjon a kormány, adjon az illető oly felvilágosításokat, melyek a házat, az országot és közvéleményt megnyugtathassák.”

Ellenkező esetre, ha t. i. azon vádak hozzám be nem adatnának, Zsedényi képviselő ur határozati javaslatának tárgyalása alkalmával — mely sajnos, csak a budget-tárgyalások befejezése utánra van napirendre tűzve — kötelezve fogom tartani magamat, hogy alkalmat nyújtsak a háznak, ítéletet mondhatni a követett eljárás felett. (Élénk helyeslés jöbbszörrel.)

Tisza Kálmán: Ellenindítványt nyújt be.

Simonyi Ernő kijelenti, hogy ő egyetlen egy specialis vádat sem hozott fel, csupán általában emelt vádat a közlekedési minisztérium ellen, a mennyiben az ügyek nem úgy kezeltetnek ott, mint az ország érdeke megkívánja.

Pulszky Ferencz: Nem tartom parlamentarisz az, hogy előbb megszavazza az összes ház, — nem egy párt — hanem az összes ház megszavazza a miniszternek a budgetet és azután a minisztérium egész eljárását rosálván, az első lépéseket megteszi, hogy vád alá helyezze. Ennek nem most lett volna helye; helye lett volna akkor, mikor alkalomságban szólnunk a budgethez. Előbb megszavazni és azután gyanúsítani, ez nem azon eljárás, a mit követnünk kell.

Én állatom, hogy az ellenzékek s általában minden pártnak jogában van valamely minisztérium

ellen vádat emelni, valamely minisztérium ellen vizsgálatot kérni; hanem más országokban is azt találom, hogy ez soha se történik kizárólag gyanúsításokra és pusztá hírekre, hanem az ellenzék, — és általában azon párt, melynek érdekében van — veszi magának azon fáradságot, és összegyűjti előbb az adatokat (Ellenmondás balfelől) és adatokkal kezében lép fel. Hanem vizsgálatot kérni csupán gyanúsítások folytán, melyeket talán ugyanazon pártbeli lapok költöttek, s ennek következtében mindjárt vizsgálatot kívánni, és ezen vizsgálat által annyit kimondani, hogy itt bizalmatlanság létezik, — ily eljárást nem láttam egy parlamentnél sem. (Helyeslés jöbbszörrel.)

Igen jól tudjuk, hogy semmi sem könnyebb, mint gyanút ébreszteni. Igen jól tudjuk azon mesztersegeket, a melyekkel az ugynevezett közvéleményt meg lehet teremteni. Oly országban, hol kevés a lap, mint nálunk, elég, ha két-három lap mond valamit és az már is közvéleménynek tartatik. Más az oly népnél, hol száz meg száz lap van; hol annak, a mit az egyik mond, a másik elutmond, úgy hogy azt lehet mondani, hogy a lapok többsége valószínűleg a közvélemény igen nagy részének véleményét képviseli. Itt nálunk, hol oly kevés a lap, igen könnyű ugynevezett közvéleményt csinálni, igen egyszerű általános gyanút gerjeszteni.

Ily eljárással igen könnyű gyanút ébreszteni, de úgy hiszem, hogy a parlament méltósága sokkal magasabban áll, mint hogy ilyenre szult fektessen. Én az ily eljárást semmiképen nem pártolhatom. (Helyeslés a jöbbszörel.)

Továbbá tárgyalattott az Angolországgal kötött pótegyezmény. A képviselőház azt általános saágban s részleteiben minden vita nélkül elfogadja.

### A képviselőház ülése február 4-én.

Elnök: Somssich Pál.

Jegyzők: Széll Kálmán, Majláth István.

A kormány részéről jelen vannak: Gorove István, b. Bedekovich Kálmán miniszterek.

A múlt ülés jegyzőkönyve észrevétel nélkül hitelesítették.

Napirenden van: a kereskedelmi, ipar- és földmívelési minisztérium 1870. évi költségvetésének tárgyalása.

Wahrman Mór, előadó: Felolvassa az ezen költségvetésre vonatkozó általános jelentést, s a ház egyes tagjaival tudatja, hogy a kellő felvilágosító nyomtatványok már régebben szétosztottak az egyes képviselők közt.

Az általános jelentés elfogadtattott.

Simonyi Ernő: A kereskedelmi minisztériumhoz tartozó statisztikai osztálynak nagy fontosságát elismerve, kijelenti, hogy ennek czélszerűbb rendezését felelte kívánatosnak tartja.

Felhívja ezután a miniszter figyelmét a selyemtenyészésre, illetőleg, hogy nagyobb lendület adjon annak mielőbbi felvirágzására.

A lótenyészésre áttérve, buzdítja a kereskedelmi minisztert arra, hogy a lótenyészésnél alkalmazott rendszer hadseregbeli katonák helyett honvédek egykezeket alkalmazni. Végül örömet fejezi ki szónok az iránt, hogy a kereskedelmi minisztérium intézkedései, különösen pedig a postaügy körül történtek felett megelégedését nyilváníthatja, s csupán csak arra kéri még a kereskedelmi minisztert, hogy buzgóságát folytatva, a postánál előforduló egyes akadályozó körülményeket is mielőbb megszüntesse.

Gorove István miniszter: A t. képviselő ur mindenekelőtt felhívja figyelmemet, a kormány figyelmét a statisztikai ügyek kezelésére. Figyelemmet semmi esetre sem fogja kikutálni, hogy a megerendezés alkalmával oly közegek is állítsanak fel, vagy intézkedés történjék legalább a törvényben az iránt, hogy a statisztikai adatokat a kormány a magok hitelességében évenként rendszeresen pontosan megkaphassák. Csak akkor leszünk azon állapotban, hogy az ország beléletének adatait biztosan és rendszeresen megszerezhesük.

A mi a képvis. úrnak azon kívánságát illeti, hogy a statisztikai közlemények a képviselők közt kiosztassanak, arra nézve én egész készséggel felajánlom szolgálatomat, ha a ház e kívánságot ez alkalommal kifejezni méltóztatik, és pedig nemcsak a jövőre, de a mennyire képes vagyok, a multra nézve is a legnagyobb készséggel megteendőm.

Azután előadja a miniszter a selyemtenyészés és lótenyészés körül tett intézkedéseket; a postai rendet stb. Ezek után a képvis. ház a közp. igazgatás tételét, úgy, a mint a pénzügyi bizottság azt előterjeszté, elfogadta.

A statisztikai, keresked., ipar, bányászati és vámmügyi czélok tételénél, hosszabb vita után a képviselőház megszavazza ezután az ezen tételre előirányzott 49.000 forintot.

A gazdaság különböző ágai emelésére előirányzott tételénél, az ezen tételben előforduló összes pontok, az István telek fölszerelésére kívánt 10.000 forint kivételével, mely a rendkívüli szükséglet rovata alá helyeztetett, s így megszavaztatott ezen tételre összesen 75.000 forintot.

A 4-dik czímmel: Gazdasági tanintézetek.

Tisza László indítványozza, hogy az ország déli és északi részében két felsőbb országos gazdasági tanintézet állíttassék fel.

Gorove István keresk. miniszter: Magára

az indítványra, melyet most felolvasni hallottunk, előleg semmi ellenvetésem nincs; hanem bátor vagyok a t. képvis. urat emlékeztetni, hogy Felső-Magyarország és különösen Magyarország északi részére a kormány már hozott budgetében a ház elé egy ily indítványt, akkor a t. ház bölcsesége úgy intézkedett fölőtte, hogy azon intézetnek föllátása ezúttal maradjon el. Akkor, midőn a kormány ily végzéssel áll szemben, nem éri magát indítatva, hogy ismét hasonló indítvánnyal lépjen elő, melynek sorsa szintén ugyanaz lett volna, a mint az 1868-ban történt. De ha a t. képvis. urak más meggyőződésben vannak, az indítványt nemcsak elfogadom, de örömmel szdom meg az alkalmat annak megújítására (Jöbbszörrel helyeslés) és igen szívesen fogom azt az 1871-ki budgetben beterjeszteni.

A mi a vegytani műhelyeknek kitéendő földadatát illeti, arra nézve igen is késznek nyilatkozom, a kért útastást kiadni; azonban kénytelen vagyok megvallani, részemről legalább, hogy az első időben e tekintetben nem sok eredményt várhatunk, ha csak a t. képvis. ur és véleményjárásai s mi mindnyájan e tekintetben a gazdalkodás felvilágosítására, buzdítására mindent el nem fogunk követni, hogy az ilyféle intézkedések meddő, terméketlenek ne maradjanak, s oda fogják őket birni, hogy bizalommal forduljanak az ily intézetekhez. Én, részemről, a kellő útastást legrövidebb idő alatt ki fogom adni. (Helyeslés.)

A képviselőház Tisza László indítványát elfogadja.

Elfogadtattott ezután a keszthelyi gazd. tanintézetre előirányzott 24.500 forint, mint szükséglet s 5.734 forint fedezet, marad szükséglet 24.500 forint; továbbá a debreczeni gazdasági tanintézetre előirányzott 30.000 forint szükséglet, levonva a 11.496 forint fedezetet. A képviselőház azután elfogadja a magyar óvári gazdasági tanintézetre előirányzott 26 ezer forint szükségletet, mely fennmarad a 20.946 forint bevétel után.

A kolozsmonostori orsz. gazd. tanintézetnél a pénzügyi bizottság nevében Wahrman Mór 8000 forint törlni kíván.

Gr. Bethlen János: Az eredetileg előirányzott 53.000 forint megtartani indítványozza; ezen indítvány mellett szólottak: gr. Teleky Domokos, Simay Gergely, Tisza László; a képviselőház ezután gr. Bethlen János indítványát elfogadja s megszavazza az előirányzott 53.000 forintot. A bradeki földmívelő iskola pontnál.

Uhlarik János: Az iránt kérde a ker. minisztert, szándékozik-e ezen iskolát mielőbb felállítani.

Gorove István: Kijelenti, hogy azon földmívelő iskola mielőbb fel fog állítani.

A képvis. ház megszavazza az ezen iskolára előirányzott 3200 forint, egy a kecskeméti földmívelő iskolára is előirányzott 9000 forintot.

Ülés vége délután 2 órakor.

### Háromszék febr. 1-én 1870.

Tisztelt szerkesztő ur!

Az 1860-ik évi „Szépirodalmi Figyelő” 6 ik sz. 95 ik lapján, hol az mondatik, hogy „Petőfi születés-helye már tudva van, Kis-Körös az” ezen megjegyzés áll: „jó az ilyet a lapoknak nem hagni feledésbe menni.”

Azt hiszem, hogy midőn a nagy utazó Körösi Csoma Sándor-nak születés-helyére nézve akarok tisztázni és kétségtelen felvilágosítást adni, a t. szerkesztő ur is osztani fogja a M. S. fennebbi megjegyzését és az alábbi soroknak helyet adand becses lapjában.

Dr. A. Campbellnek, a távolban elhalt Körösi Csoma Sándor utolsó napjait s halálát illető tudósításának végén (lásd „Vas. Ujs.” 1869. 50 sz. 686 l.) ez áll:

„Egy levélből, melyet papirjai között találtam, megtudtam, hogy ő Pest, vagy Pesti nevű helységben született Erdélyországban.”

Hogy dr. Campbell ily levelet talált a Csoma Sándor papirjai között, megengedem; hanem hogy e levelet maga Cs. S. írta volna, nem hiszem; mert ő születése helyét soha meg nem tagadta és jól tudta, hogy Erdélyországban nincs semmi Pest, vagy Pesti-féle helység. Itt tehát Cs. S. nem született. De bizony Seps-Egerpatakon sem, a mint b. Eötvösnek a m. tudós-társaság 1843. okt. 8-án tartott közgyűlésén Körösi Csoma Sándor fölött mondott klasztrikus emlékbeszédében állítatik, hanem született Erdélyben, Háromszéken, „Körös” nevű székely falucsukában, melynek lakói a gazdaság mellett szita-szövéssel foglalkoznak, mint foglalkoztak jelzett tudósunk szülői is. Állítomást igazolom a körösi ev. ref. egyház anyakönyvével, melynek 16-ik lapján ez áll: „1784. április 20-án Csoma Andrásnak (született) Sándor” keresztelő lelkész kovásznai Fazakas Gábor ekkori körösi ref. lelkész. Ez a Sándor nem más, mint a nagy utazó, kinek mind apját, mind anyját, mind ötet magát jól ismerték a helységben, kinek ma is el testvére, élnek rokonai, áldva elhalt rokonok emlékét, ki számukra az ismeretes szép alapítványt tette.

Ha dr. Campbell, a nagy utazó papirjai közt az ő titeti grammatikájához egy kis magyarázatot talált volna, több haszon lenne benne, mint ama levélben, melynek nincs értelme s nem egyből mondható, és a mely igazán „ignotus falit, nótis est derisus.” G. G. György s. k. körösi ref. esperes.

## Vidéki levelezés.

Bácsfalu, febr. 1. 1870. — Midőn azon örvendetes hír futá be Magyarhon erdélyi részét, miszerint báró Eötvös József miniszter ö nmlga körutat teend a vitéz székely nép tájain is, mondják, Seps-Szt Györgyön megjelent ö nmlga előtt Ábrahámkánt Hétfalu egy „képviseleje” s dél felé, a havasok alá mutatva könyörgé: „Jó uram, ha kedves vagyok te előtted, kérlek, ne kerüld el a te szolgálodat, a néhai határt őrző szabad katona népet, a néhai fejt zekés darabontokat, a néhai hűségese talpasokat, a néhai plajásokat, a hétfalvi csángókat, kiknek soha sem szottyant kedvük egyből lenni, mint magyar. És Hétfalu 1869. szept. 29-én, ép Szt Miklós napján, alig emelé fel szeméit álamból, ime Tömös vize fölül három férfi közlege reggeli 6 órakor Bácsfalu felé: b. Eötvös József miniszter ö nmlga, Molnár Aladár osztálytanácsos, Réthy Lajos tanfelügyelő, utánuk Nagy Sándor, Csulak Zsigmond és Révai Lajos hazánkiai.

Szegény Bácsfalu, most talpra! régebbi időkben az „egyenséssé magadat,” „várjad a galambodat” fele parancs Brassóból 8 nappal korábban szokott kiadni a hét grádicsos alább álló urak fogadására; most azonban csak esti 10 órakor repült a hír, az is bizonytalan. „Mit is keresnek azok az idegen magyar urak e tájon, hisz ez voltaképen nem is magyar föld és ép itt a haza legvégső határán, hol tán rég elhangzott a magyar hang;” avagy talán télire tüzfát akarnak beszerezni a magyaroktól, vagy izletes sajtot vásárolni az oláhoktól, kik fiaikat nem igen örömet állítják sorozás elé honvédeknek; de néhány év óta egyetlent sem,” — vagy tudakozódni akarnak: miért adta volt el Rákóczy fejedelem Hétfalut Brassónak, hogy most oly világra szóló, az utolsó körömszakadig folytatott perbe keveredjék a mostoha atya saját alattvalóival, kikkel édes atyai szeretetét soha sem volt alkalma éreztetni, de sőt nem rég az atyaváros lakói lakóhelyeikről elűzhetőknek hitték a hétfalvi magyarokat, mert azok nem vármegyei, hanem szász földön laktaknak;” vagy tán a Tömös völgyében a hammari sziklászatot akarják megszemlélni, hol 1849. jun. 20-án a hős Kis Sándor ezredes kétezred magával védte a házat 24 ezer muszka betörése ellen; hol a „drága völgyben” egy új kőru Ephialtes nem pirult ellenséget hozni a magyar kúzdók hátába; vagy tán a hosszafalvi mezőn hősiesség esett s az ottani magyar temetőben pihenő Sukosd Sámuel tábori pap elfeledett sírjához akarnak zarándokolni, ki 1849. tavaszán oly dörgőse prédikációt tartott Brassó piacán, hogy az északi medve után kacsintgató negyedszáz éves tanácsbáz megrendült alapjaiban és a város előtt a magyarok ellen ázott költséges hosszú árok mintegy Mózes vesszeje subintására ismét helyére lapult; vagy tán Zajzon borvizét akarják megízlelni, hol minden karfa, minden jegy, minden szin, minden betű, minden eljárás Brassó és Bukarest-azagn, s mind erre a szegény zajzoni csángó: „nem tudja ember miöl bízik:” iszik a Ferdinands kvelléből, s étél a Vandelbanon, nyugszik a süsse Klótdi bankon, s mindezt követi egy tejföls honklich darab felfalása.

Biz Isten tudja mit akarnak, annyi igaz, Hétfaluban sok nézni, sok hallani és sok csodálni való van. Mondják, a miniszter Brassóból kijőve és délnek fordulva megpillantván Hétfalu fekvését, nem győzött eléggé gyönyörködni hazánknek égbenyúló sziklakkal díszített havasos határvonalán. Hétfalu két végén, Bácsfaluban és Pütkerecen mindig füstölnek a meszétető katonák; az idegen utazó, két kis Vezuv mtküddését gyanítja; de hagyjuk ezt, a pütkereci mesterek Brassó utcáin árulják egy lovas szekérkéiken a meszet és a krizbai testvérek a surlót: a levegőt megreszkettető hangon ajánlva arukait.

De hová megyek? A ritka vendégek már a falu előtt robognak! Szegény Bácsfalu, mivel állasz elő, mivel tisztelel meg kedves vendégeidet? Hol vannak diadalívaid, hol a díszes öltözött magyar néptömeg? Ne búsulj! A hétfalvi diadalívek ritkítják párjukat Európában; nem ügyetlen emberi kezek, hanem a teremő emelte és díszítette fel, még mielőtt őseink Ázsiából ide költöztenek volna. Fejed fölött ragyognak őszies aranyos szívbén Keresztény havas, Bucecs, Kőhavas, Totpál, Csulak sziklacsúcsai, szebbek Egyiptom minden guláinál. Én ha miniszter volnék, Hétfalu legszebb partján egy pompás palotácskát emelnék fel, egy természet berendezné vidéki könyvtárnak és a barezasági közösi iskolák tanítóit gyűlést itt tartatnák meg; egy csinos népkerttel körülvenném a kies lakot s oly mozgalmas életet teremtenék itt Brassó közepében, minőt egyebütt széles e hazában tán nem lehetne alkotni! Mert itt előttem fekszik egész Barcaság és Háromszék édeni tere, melyhez hasonló egykönnyen Európában nem lehet találni.

A diadalívek Hétfalu fölött regényes erdőkkel vannak koszorúzva, a szívek epedése sem hiányzik, mert a toronyban lánya a barangozó a robogó kocsiat, buzgó könyörgő velünk együtt, kik nagy sietve, zászlókat kibontva a díszes iskola elé állunk: „én istenem, ha eddig tengelyük el nem törött, már ezután se törjék el.” A magas, szívesen látott vendégeket egy bácsfalvi csángó magyar fogadta barangozás közt. Az üdvözlőnek több volt



könnyre, mint beszéde, ki tudja mi minden fektűt szívén, de elhallgatta s csak arra kérte miniszter ő nmlgát, venné atyai gondviselése alá ez árva népiszkolait, mint a haza gránit oszlopait, mint a szabadság forrásait. 1869. szept. 29-ke feledhetlen nap Hétfalu történetében; de feledhetlen egyszerűsége 1870. január 21-dike. Eötvös báró Pest-Budára visszamenve nem feledkezett el rólunk, mert 1021 darab könyvet küldött ajándokul e nép szégyen gyermekeinek. A Bácsfalu részére jutott 102 darab könyv jan. 23-án a templom oltárán lön bemutatva a zenefolya telt templom-hallgatóság előtt. Meghatott szívvel kívánt a lelkes a szöszéken áldást a kormányra, a házra, báró Eötvös József miniszter ő nmlgára és kísérőire az erre fordított becses figyelemért és felkarolásért. Nem volt itt egyetlen egy lélek, ki nem könnyezett volna. Most már látjuk, hogy panaszaik kegyelmesen meghallgatának, a veszélyt rejtő régi viszonyok szépen átváltoznak, s kik eddig dölőföven tekintének ez árva népre, az intő szóra megszelidülnek és meghunyászkodnak.

A barcasági magyarság nem megvetendő erő, hadd viruljon a magyar kormány keze alatt új élet, legyen a tér szabad, hogy szabados versenyezve haladassunk a jólét felé a többi nemzetekkel. Egy csángó. \*)

**Kolozs febr. 7. 1870.** — Tekintetes szerkesztőség! \*\*) Régóta figyelemmel kísérem becses lapját, azonban Kolozs városából, mint a Mezőség egyik jelentékeny pontjából, kevés tudósítást látam oda befolyjni. Pedig innen is lenne tudósítani való gyakran balommal; mert, ha nem is írom le a nyomort, mely a Mezőségen általánosan elterülő faszúke következménye, s mely alatt a szegénység kimondhatatlanul szenved, van egy pár közölhető tárgy. Így: a bőszi tér, mely Kolozs és Tordának határpontja, mielebb megérjük, hogy ország-szerre ismeretes lesz, a mennyiben alatta a vasúttal egy nagyszerű alagút van készülöben, melynek létesíthetése végett a vasúti mérnökök a nagy hideg daczára kiköltöztek deszkából összeültött barachajkba.

Tegnap egy különben is szerencsétlen családot megható csapás ért. Ugyanis a férj bizonyos vereségből származott haláleset következtében a városi fogházban fogva van. A nő elment, hogy meglátogassa, s három gyermekét, kik közül a legnagyobb 5 éves, a legkisebb bűcsőben fekvő csecsemő, otthon hagyta; a szobában tüzet rakott, hogy gyermekei meg ne fazzanak. A kis gyermekeknek mi jut eszébe mi nem, elég, hogy tüzet kezdenek bordan a lektőtűt csecsemő bűcsőjébe, hogy legyen melege s ne sirjon. Mire az anya hazért, a csecsemőt összeégve, halva, a más kettőt a füsttől eltiakkadva, de veszélyen kívül találta.

A népszámlálás foly, s mint alelnöke, van szerencsem tudósítani a t. szerkesztőséget, hogy az előleges títetésből az tűnt ki, miszerint van férfi 1583, nő 1619. E szerint Kolozs összes népessége 3202 lélekre megy.

Tisztelettel: Ifj. Veress Sándor, törvényeszéki ülnök.

## Magyar mérnök-egylet.

XVIII.

(1870. január 20-kán.)

Szokott időben, szokott pontossággal vettük az egylet „Közlőye” III. dík évfolyamának 6. dík füzetét (1869. nov.—decz. röl). Legyen szabad a többiek után ennek tartalmát is röviden attekinteni, mert bizonyára ez sem kevésbé érdemes figyelmünkre, mint megelőzői; sőt ez évfolyam egymást követő füzetén végig tekintve, a megelégedés örömezzetével constatahatjuk, hogy mérnöki szaklapunk — közzünet érette a fáradhatlan szerkesztő, a buzgó szerkesztő-bizottmány s a lelkes munkatársak igyekezetének! — a lefolyt évben akkora előhaldast tön, hogy a külföld hasonirányu és terjedelmű szaklapjai mellett pirulás nélkül állhat meg.

Az eredeti dolgozatok sorát e füzetben, XXI. szám alatt Lagler Gyula hajógepeknél alkalmazott vezény- és termlve nyitja meg, rajzok kíséretében a XVI. dík táblán. Mint eredeti magyar találmányra felhívjuk ez érdekes közleményre a szakértők figyelmét. — XXII. Néhány megjegyzés a „Felvétel egy asztal állásból” című cikkre és ajánlása a jegyzőkönyvi, vagy összerendezőkkel való felvételnek, Válcái Imrétől, rajz vazlattal a XVII. dík táblán. Szerzőnek módszere ellen ugyanazon kifogásokat lehet tenni, mint Vész egy asztal állásból fölvele ellen: fáradságos, sok hibának van kitéve s hegyes védekken, szövevényes, kuszált részletek mérésénél, pl. Erdély legnagyobb részében a mérő-asztalt nélkülözhetővé tenni schogy sem képes, legalább nem tisztaság, áttekinthetőség és időnyerés tekintetében.

Különös figyelemre méltó Hieronymi Károly közleménye a dynamitról (XXIII. sz.).

\*) Bár e tudósítás első része több hó előtt történetekre pillant vissza, de mivel kapcsolatos előzménye az újabb Hétfaluban történeteknek, s e fellet a beíratási beíratásokat is ismerteti — jónak láttuk ez érdekes levelet egész terjedelmében közreadni. Szerk.

\*\*) Mindig köszönettel fogadjuk becses tudósításait. Szerk.

Bevezetéskül előadja H. a nitroglycerin és dynamit-készítés módját, mindkettőnek tulajdonait títés, vagy melegítés általi robbanó képességére nézve; azoknak alkalmazását, használati módját különböző célokra, melyből kiderül, hogy különösen víz alatti sziklarepesztésekre igen alkalmas, miután a víznek reá semmi neutralizáló hatása nincs, s ily esetekben nem kevesebb mint 36%-nyi megtakarítás mutatkozik a közönséges lőporral szemben. — Bámulatosak a H. K. személyes vezetése alatt Budán e robbanó szerrel végrehajtott sokféle kísérletek eredményei. Szállítása a magyar osztrák birodalomban most már engedélyezve van; ára azonban még rendkívül magas, annál fogva alkalmazása ott fog legtöbb előnyt nyújtani, hol az időnyerés kérdése főfontosságú; s hol a puskaporral semmi eredményt elérni nem lehet, például réteges szakadásos kőzetek repesztésénél.

Az eredeti közlemények sorát Herczog Ödön néhány pótmegjegyzése zárja be a toklérsülméről használatáról; végül Adatok Magyarországi vasúthálózatához, táblázatosan, összeállítva.

Ismertetések: 1) Némely Franciaországban, Norvégiában, Svédországban, Queetlandban, Britti Indiában és Chiliben létesített keskeny vágányú másodrendű vaspálya és az ezeken alkalmazott tüzeteszek leírása. — Az „Organ f. d. Fortschritte des Eisenbahnwesens” után közli: Am brozovits Béla. A másodrendű vaspályák kérdése napról-napra jobban előtérbe lép s a szerkesztő által e közleményben nagy gondal összeállított kimerítő adatok e másodrendű, olcsó vaspályák létesítésénél hasznos tájékozásul fognak szolgálni. 2) Érdekes kis cikkek s laicuskok által is élvezhető „Vázlatok az amerikai építészet köréből”, a „Deutsche Bauzeitung” után közli: Horváth Samu. Az eredetiről másolt rajzmellékek kiállítása a XVII. és XVIII. dík lapon igen jól sikerült s a berlini nyomásnak semmi részben sem áll utána.

Szakirodalmi szemle és könyvismertetés. Ebben Peczval Ottó kézikönyve, melyet nem rég mezei gazdák, gépészek, mozdonyvezetők és fűtők számára adott ki, — van érdeme szerint méltatva s általánosságban kimutatva, hogy az céljának megfelelően nem képes. — Amabban a „Zeitschrift d. öst. Ing. und Architekten-Verein” s a „Deutsche Bauzeitung” némely közlelbi füzetek tartalma van röviden ismertetve.

Az egylet tárgyalásai című rovat a november és deczember havakban tartott választmányi és egyetemes szakülésekről ad számot. Mig végre a

Vegyesek közt 1) Szemle a magyarországi és Magyarországot közlelbről érdeklő vállalatok körében. — 2) A „Vulkán” hadi gőzös pórai balcsato. — 3) Nagyszerű függőhidak. — 4) Vasúti kocsi gőzzel fűtése. — 5) Kazánkö elleni szerkek. — 6) Szükségeseek e közlők és vaspályák metszési pontjain a vezető sinek? — 7) Nagy-Ágh hídja. — 8) A pest sorokasíri lóvonatú vasút. — 9) A vasúti jelző-utasítások egyöntetűsége; mindannyi közérdeklő apróságok.

Befejezésül: pályázati hirdetés, — szerkesztői tüzet és a horitokor pénzártnoki nyilvános nyugta s mi mindezeknél érdekesebb: a fűzet alján, vastag feltűző betűkkel a figyelmeztetés: „ezen tui havi füzetekben jelenik meg, mi által, úgy hiszem, igen sokaknak rég táplált óhaj-tása teljesül. H.

## UJDONSÁGOK.

(—) A királyné ő felsége e hó 9-én reggel udvarmestere b. Nopcsa kíséretében különvonattal Bécsbe utazott. Az indóháznál Thaisz Elek főkapitány üdvözölte ő felségét. E hó 22-én udvari bál lesz Bécsben; azután 8 felségök visszatérnek Budára, hol e hó 24-ikén fog tartatni bál a királyi palotában.

(—) Horváth Boldizsár egészségi állapota nem javult; torokbaja mákacsul tartja magát s felettébb terhes, a mennyiben a légzést elfojtja. Mikó Imre gróf, b. Eötvös, Lónyay Menyhért, rendre látogatják a nap folytán.

(—) A vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére a karloviczi megüritült gör. kel. érsekség és szerb patriarchatus administratorává ad dig, mig ezen egyházi méltóság a szokott választás által be fog tölteni, Stojkevics Arzén budai gör. kel. püspök nevezetetté ki.

(—) A Kis-Szamos ismét rettegési a környéken lakókat. A mult kedden k. szappanyutczában nemcsak a házak oldalát moeta a víz, de az udvarokra s néhol a szobákba is befolyt. Csak nagy munkával lehetett elejét venni, hogy messzebb ne terjedjen. Tegnap délelőtt a folyam ismét a jég fölé került, s hol a part alacsonyabb, több helyt kiöntött, elannyira, hogy majdnem a házak oldalát csapkodta a rohanó ár. Az eddig okozott kár tetemes összegre megy. Az elmulasztott előleges intézkedés itt is megtermé kesztű gyümölcsét.

(—) Luxemburg gróf testnéhüli feje folytonos látogatásnak örvend a nemzeti szállodában. A mutatvány nemcsak meglepő, de természetudomány szempontból itélve is, valóságos remek; egyetértünk azon szaklapokkal, melyek elismeréssel nyilatkoztak a fölfedezésről. A gróf szekrénybe zárt feje, mely asztalra van helyezve, jóízűen eszik,

iszik, szivarozik, kedélyesen társalog vendégeivel, több nyelvet folyékonyan beszél, de a titkot senkinek sem árulja el, hogy miként jutott a szép fej szekrénybe. Értelmes kísérője megígérte e sorok írójának, hogy alkalomszerűleg meg fogja ismertetni e találmányt, — akkor bővebben szólnak róla.

(—) Említettük volt, hogy Engel Gizella k. a. közlelbről az „Alvajáró”-ban másodsor is szinpadra lép. A tehetséges művésznő első és sikerdús fellépte után sokan kíváncsian várjuk újabb felléptét, mely eddig töle nem függő akadályok miatt nem történt meg. Óhajtnék, hogy az akadályok mielőbb legyenek elhárítva. Kapcsolatosan e hírrel megemlítjük, hogy Engel G. k. a.-nak a pesti színházhoz leendő szerződésé végett lépések vannak téve.

(—) A helybeli zenekör és conservatorium bizottmánya vasárnap d. e. a zeneköri teremben gyűlést tartanak, melynek tárgya a két zeneegylet mikénti egybeolvasztásalesz. Az előzményekből itélve a rég tervezett egyesítés minden akadály nélkül létesülni fog. Az eredményt közöljük.

(—) Kolozsvárt nyári színház építése van tervezetben. Hírszerint a színházi választmány működik e szép eszme megtestesítésén s helyiségül a sétater volna kiszemelve. Nem csak a közönségre, de színtügyünkre nézve is felette kívánatos volna, ha mielőbb elkészülhetne Thalia új temploma. Nézettünk szerint a vállalat, mely minden tekintetben czélszerű és üdvös rentirozni fogja magát, és így a választmányának kettős érdeke lehet abba beleszátkozni. Annak idejében tüzetesebben szólnunk e tárgyhoz.

(—) A „Magyar Polgár” újságolja, hogy a színház tagjai „színházi zárkörű táncos bált akarnak rendezni”, azonban, a mint biztos kutforrásból tudjuk, e hír légből kapott.

(—) Az a roppant hideg, mely a hőmérőt (Reaumur) a fagypontra alól 26 fokra nyomta le e hó 8-án, s csaknem oly mérvben egész 10 ig uralkodott, hirtelen megváltozott, úgy hogy tegnap délben a hőmérő már 3 fok meletet mutatott. Szélsőséges játéka a természetnek.

(—) A honvédtiszt állomások, hír szerint mind be vannak már töltve, sőt az előjegyzések is oly nagy számuk a megüritendő állomásokra, hogy a honvédelmi miniszterium figyelmeztette az egyes parancsnokságokat s hatóságokat, hogy több kérvényt felküldés végett el se fogadjanak.

(—) Temesmegye ezer forintot szavazott meg egyhangulag az Eszterházy-keptár megvételének költségéhez. Bár a jó példát minél több megye és város követné!

(—) A Lajtha melletti Brücknél tartandó idei hadgyakorlaton nagyobb honvédsapatok is részt fognak venni.

(—) A hátszegi lelkes fő esperes és plébános meg 1867-ben leányiskolát alapított, s azóta sok küzdés és fáradsággal ezen iskolának négyezer forintnyi tőkét is szerzett. Ugyan e hó 26-án sorjatekkel összekötött bált rendez, s a tiszta jövedelem két harmadát a leányiskolának, egy harmadát pedig a honvéd menházának szánta.

(—) Még mindig nem vált ténynyé az új igazságügyminiszteriumi palota építése. A minisztertanács elvetette az igazságügyi miniszternek ezt illető előterjesztését, mert kevesli azon 150,000 forintot, melyet a város a kisajátítás költségeihez felajánlott.

(—) Mikin nagyváradi kanonoktól, ki Rómába utazott s minden vagyonát Bécsben hagyta, több mint 200,000 ft árú vasutrésvényeket raboltak el bécsi lakásáról.

(—) A keleti marhavész folyó évi január hó 2-ik felében beérkezett hivatalos jelentések szerint Magyarországon nem merült fel. Csak a hunyadmegyei Klopotiva községben uralgott; hol kiütés-től kezdve 1640 darab szarvasmarha létszámából, 26 udvarban, 83 darab betegedett meg; ezekből 35 meggyógyult 45 elhullott, 3 beteg lebunkóztatott.

(—) A munkácsi vár methamorphozisa. Szép fekvéséről s gyönyörű kilátásáról már régóta ismert a munkácsi vár. Zrinyi Ilona fogságában csak azt sajnálta, hogy fogva tartják, mert szabad akarral, örizet nélkül is szivesen lakott volna a kies helyen. Utóbb e vár rendszerezett fogházzá lett, a fegyverek javítóhelyévé. Legújabb hírek szerint pedig egészen átváltoztatják vagy a rendes katonaság, vagy a honvédség laktanyájává.

— A kolozsvári kir. orvos-sebész tanintézetnél a téli félévi vizsgák folyó hónapban a következő rendben fognak megtartatni: 21-kén törvényszéki orvostanból vizsgáló Dr. Török tanár, 22-én szülészettől v. Dr. Máizner tr., 23-kán természet-tanból v. Dr. Szöcs h. tr. — Körbonztanból a vizsga a hüsvétet megelőző héten fog megtartatni, v. Dr. Török tr.

(e) A honvédlövasság revolvereit nyilvános verseny után Glaser Lipót bécsi puskaműves nyerte el. Egyelőre 1000 darabot küldés szállítani. A revolverek agra bürrel lesz bevonva s tokjaik erős bagariából. Darabja 18 ft.

— Felhívás. Maros Vársárhely, febr. 1. 1870. Most, midőn a rokkant honvédek menházára alatt, mint fenn, egyaránt ajánlják fel filléreiket és forintjaikat az egyesek és egyletek, csupán a 488 honvéd közt 1 ezredet, 5 őrnagyot, 49 századost, 31 főhadnagyot, 38 hadnagyot, 36 őrmestert, 64

tizedest igazolt marosszéki-m. vásárhelyi honvédegylet halgat mereven, holott mi is aldozhatnánk, minthogy Z. L. úrnál 150, B. E. úrnál 40 ft és még három bajtársnál 43 ft, tehát összesen 233 forint vesztegel 1861 év óta kamat nélkül. Orbán jegyző által már többször felszólított bajtársak! ne késedelmeezenek a befizetéssel, mert nemsokára a kezdőbetűnél többet írunk ki, vagy kötleveleket adandjuk át emlitett czélra és a Bem-szobor-bizottmányának, melyek mindenike találand módot arra, hogy a nem épen szegény sorsu adásokon a tartozást fölvegye. — Továbbá a sok elnök közül valamelyiktől még azt is kérdem: miért nem tart valahára gyűlést, melyben legalább az alapszabály tartalma szerint az egylet — kitelven a kezdetben választottak ideje — tisztviselőit újítják meg, vagy lételevél mondana fel. De ily fejletlen egyletben ki kívánna tovább is egymaga önszakállára működni? — Végül: a ki adós, fizessen, hogy az egylet is feleltesen meg tartozásának; az egylet pedig tartson gyűlést. De soká egyik se várokoztasson magára. Székely Ádám, egyleti jegyző.

— A „Haza” magyar életbiztosító-bank 1870. január havi működése: Benyújtott 460 darab bevallás 604,720 ft tökére, függőben maradt a mult hónapból 754,773 ft, összesen 1,359,493 ft. Eből kiállított 334 darab 446,550 ft töké, függőben maradt 848,583 ft, elutasított 64,360 ft. A bank működésének kezdete óta, t. i. 1867. szept. 1-től 1870. január hó végéig az összes benyújtott bevallások 1,359,493 ft, összege 27,304,493 ft.

(—) A „párisi magyar egylet” működésének kimutatása az 1869 dik évről. E párisi magyar egylet 1864-ben aug. 18-kán alakult, s azóta eredménytelen buzgalommal működik. Az egylet jelenlegi vagyona 1392 frankból áll, és a mult évben 106 tagja volt; e tagok 33 iparszakot képviseltek. Asztalos 13, tanuló 10, szabó 9, irodalommal foglalkozó 7, lakatos 7, pék 7, gépész 6, kereskedő 6, diszműves 5, kovács 3, rézműves 2, bodnár 2, szíjgyártó 2, pincér 2, órás 3, aranyműves 1, cipész 1, festő 1, pipavágó 1, bronzműves 1, pintér 1, gombkötő 1, vénők 1, kalapos 1, betűszedő 1, szítás 1, czukrász 1, szappanyos 1, kárpitos 1, fametsző 2, nyerges 2, bádogos 2 volt. Az egylet mostani elnöke: Züllieh Rudolf; alelnöke: Kimler Gyula; titkára Liptai Pál. Az egylet majd minden külföldi magyar egylettel levelezésben áll. Az egylet saját javára mulatságokat rendezett, de azért a komoly önművelésről sem feledkezett meg s több érdekes kérdést fejtet meg, mint: „Mi a gép?”, „Mit értünk munkaszünet alatt?”, „Üdvösek-e a czéhek hazánkban?” stb. Az egylet 15 lapot járatott s könyvtárát érdekes könyvekkel szaporítja, és most már 250 darabnál több könyve van.

### Kimutatás

a kolozsvári kisegítő pénztár-egylet forgalmáról január havában 1870.

### Bevételek:

|                                       |                 |
|---------------------------------------|-----------------|
| Pénztármaradék a m. hóról             | 73623 ft 31 kr. |
| Havi, rendes és rendkívüli betételek  | 155,316 „ 33 „  |
| Könyvdíjakban 83 új tagtól            | 83 „ 50 „       |
| Kamat, feldíj és váltódíj             | 9819 „ 68 „     |
| Bélyegdíjakban                        | 514 „ 20 „      |
| 1261 tag által visszafizetett kölcsön | 559,135 „ 20 „  |
| A bevételek összege                   | 798,492 „ 22 „  |

### Kiadások:

|                       |                  |
|-----------------------|------------------|
| 1260 tagnak kölcsön   | 560,010 ft — kr. |
| Tisztviselők fizetése | 371 „ 67 „       |
| Irodai kellékekre     | 113 „ 82 „       |
| Bélyegre              | 540 „ — „        |
| Segélyezésre          | 12 „ — „         |
| Kiadódóvadászok       | 50 „ — „         |
| Töke-visszafizetés    | 116,271 „ 85 „   |
| Pénztármaradék        | 121,122 „ 88 „   |
|                       | 798,492 „ 22 „   |

Kolozsvárt, január hó 31. 1869.

Taufer Ferencz, Gelteh János, Wagner Frigyes, igazgató. könyvvezető. pénztárnok.

A kolozsvári takarékpénztár üzletforgalma 1870. január hóban.

### Bevétel:

|                                            |                   |
|--------------------------------------------|-------------------|
| Maradvány 1869. decz. 31-ről               | 70435 ft 58 kr.   |
| 223 betét után                             | 37899 ft 85 kr.   |
| Visszafizetett váltók                      | 55295 ft — kr.    |
| Visszafizetett előlegekért                 | 3900 ft — kr.     |
| Befizetett kamatok, váltó és előlegek után | 1409 ft 64 kr.    |
| Illetékek                                  | 422 ft 58 kr.     |
| Befizetett kamatok értékpapírok után       | 50 ft — kr.       |
| Házbér                                     | 25 ft — kr.       |
| Államilleték előlegek után                 | 15 ft 30 kr.      |
| Összesen:                                  | 169,452 ft 95 kr. |

### Kiadás:

|                                                       |                  |
|-------------------------------------------------------|------------------|
| Visszafizetett betétek s tökésített kamatok 62 félnek | 16159 ft 71 kr.  |
| Váltókra                                              | 66366 ft 76 kr.  |
| Előlegekre                                            | 10100 ft — kr.   |
| Többek folyó számlájára                               | 13100 ft — kr.   |
| Értékpapírokra                                        | 9110 ft — kr.    |
| Értékpapírok után kamatmegterítés                     | 94 ft 72 kr.     |
| Tisztí fizetések                                      | 318 ft 66 kr.    |
| Választmányi tiszteletdíjakra                         | 62 ft — kr.      |
| Felszerelvényekre                                     | 121 ft 30 kr.    |
| Közelési költségekre                                  | 80 ft — kr.      |
| Államilleték előlegek után                            | 15 ft 30 kr.     |
| Pénztári maradvány 1870. jan. hó végével              | 53924 ft 50 kr.  |
| Összesen:                                             | 169452 ft 95 kr. |



